

Estrena desconsiderada

El *Diccionari de la literatura catalana* diu que Rosa Maria Arquimbau publica el 1938 la comèdia *Maria la Roja*. Potser hauria estat més important dir que es va estrenar. Va ser el dia 4 de novembre de 1938 al Teatre Català de la Comèdia de Barcelona, per la Companyia del Teatre Català de la Comèdia –nom oficial del Poliorama–. Però és segur que es va arribar a editar, en plena guerra civil?

Estudiants massa llibertins

Random House Mondadori, a través de la traductora Carme Arenas, fa dir a Umberto Eco (*El cementiri de Praga*) que els estudiants de medicina de París eren més donats al llibertinatge que a l'estudi dels fetus. Fayolle, negociant de fetus, "gaudia, es deia, de moltes coneixences entre els estudiants, més destinats a nombroses llicències que a l'estudi dels fetus". Eco no diu pas això, diu que Favolle gaudia de moltes coneixences entre els estudiants, "especialment entre els que exercien de feia anys la professió d'estudiant ("specie tra coloro che facevano da anni professione di studente"), més destinats a nombroses llicències que a l'estudi dels fetus".

Company absent

Amadeu Hurtado (*Quaranta anys d'advocat*) recorda que entre els acadèmics que més van contribuir al lluïment de les sessions sobre dret públic, celebrades a Barcelona el 1935, hi havia el company Gassiot. Es refereix a Josep Gassiot Magret. L'índex onomàstic del llibre, ara reeditat per Edicions 62, s'oblida d'incloure'.

Dormen al garbís

Encara que *garbís* –pallús, residus de garbes, palla menuda que resulta de la batuda– s'utilitzi preferentment en plural (*garbissos*), el mot, consideren l'Alcover-Moll i l'Enciclopèdia, cal entrar-lo en singular, perquè existeix –l'utilitza Sagarra– cosa que no fa el DIEC.

Un insòlit recull biogràfic permet refer l'ahir i l'avui d'un petit municipi de l'Alt Urgell, Peramola

Ramon Besora, president de l'Associació d'Amics de Miquel Martí i Pol. El poeta catòlic Manuel Bertran i Oriola (Cardona, Bages, 1901 - Barcelona, 1976). L'il·lustrador, dissenyador i publicitari barcelonès Josep Anduig. El pallasso barcelonès Xavier Basté i Ribera. El falsificador de moneda del segle XIX Josep Coll, de Castell-Iebre, Alt Urgell. El patriota Lluís Escaler (Oliana, Alt Urgell, 1897 - Barcelona, 1939), afusellat per Franco. El sexòleg i erudit de Ripoll Eudald Maideu, promotor de la descoberta, recuperació i consolidació de les restes de l'ignorat i ocult castell de Mataplana, a Gombrèn, llegendàriament habitat pel comte Arnau. El seu germà, Joaquim Maideu (Ripoll, 1938 - Vic, 1996), músic i compositor que dóna nom a una de les sales del nou complex cultural L'Atlàntida, de Vic. La model Judit Mascó. El polític franquista Mateu Molleví i Ribera (Barcelona, 1917-2009), que va aplegar una llarga llista de càrrecs i condecoracions i va participar activament en la fundació del Col·legi d'Economistes de Catalunya. Agustí Oliva i Agulló (Peramola, Alt Urgell, 1881 - Barcelona, 1958), passant al bufet de l'advocat Francesc Cambó. El biòleg Antoni Prevosti. El torero Ramon Puig i Baraut (Peramola, 1923 - Barcelona, 1996), conegut amb el nom Ramon Puig Panderito. Els escriptors Joan Obiols i Jordi Quera. El pilotaire Josep Serra i Molleví (Peramola, 1911 - Barcelona, 1993).

Tots ells, morts o vius, tenen alguna relació amb el municipi de Peramola, sigui perquè hi han nascut o viscut, sigui

perquè són descendents d'algun peramolí. I això els ha concedit un privilegi, el de tenir entrada pròpia al llibre *Peramolins amb nom*, que l'escriptor –peramolí, naturalment– Josep Espunyes Esteve (1942) ha publicat a l'editorial Garsineu.

És un llibre insòlit de gran valor documental perquè fa un retrat social de la vida del municipi, amb els barons i baroneses medievals de Peramola, les personalitats destacades dels segles XIX i XX, els polítics republicans i els franquistes, i, finalment, dos grups clars, els qui hi tenen segona residència, procedents de llocs ben diversos, i els peramolins que, a partir dels anys cinquantes, s'han format a la universitat i han hagut d'anar-se'n a viure i a treballar fora, bàsicament a Barcelona, sense que, però, hagin perdut, generalment, la relació amb Peramola, fenomen similar al que s'ha donat a la majoria de poblacions petites i mitjanes del país.

Josep Espunyes hi presenta els veïns dels pobles del municipi, o persones que hi tenen alguna relació, familiar o personal, que han tingut o tenen una professió social en el camp cultural, científic, polític i fins i tot en el de l'esport, i també una projecció pública, com són models, cuiners i toreros. Joan Obiols, peramolí també, diu a la introducció que s'ha dit sovint que els peramolins són orgullosos de la seva vila i ara el llibre reforçarà l'autoestima dels qui ja la tenien alta, però, d'altra banda, contribuirà a recuperar el sentit col·lectiu dels qui circumstancialment –"no podem oblidar" diu, "la crisi dels pobles muntanyencs i el seu futur incert"– la tenen baixa.

Els germans Riart i Boix, en una fotografia de l'any 1928 que il·lustra el llibre *Peramolins amb nom*.

Lluís Bonada